

TYGODNIK

PETERSBURSKI

GAZETA URZĘDOWA

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we **WTORKI** **PIĄTKI**. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Ekspedycyi Gazet Petersburskiego Poczta-mentu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena **ROCZNA** w Rosyji z pocztą, a w Stolicy, z nęszaniem do mieszkań, 15 rubli. **POZROCZNA** 8 rubli srebrem.

PIĄTEK, $\frac{17}{29}$ WRZEŚNIA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, $\frac{16}{28}$ WRZEŚNIA.

Przez Rozkazy dzienne CESARSKIE w Wydziale Wojskowości, z dnia 11 Września, Pełniący obowiązki Naczelnika Sztabu Inżynierów czynnej Armii, Jenerał-major *Kowaleński 1*, zostaje zatwierdzony na tej posadzie; — 13 Września, mianowani: Naczelnik 9 dywizyi pieszej, Jenerał-porucznik *Samarin*, Senatorem Departamentów Moskiewskich; Dowódca 2 brygady 6 dywizyi pieszej Jenerał-major *Lisenko*, Dowodzącym 9 dywizyą pieszą, a Dowódca Połockiego pułku strzelców Jenerał-major *Kopjew 1*, Dowodzącą 2 brygady 6 dywizyi pieszej.

— N. CESARZ JMĆ raczył rozkazać, iżby nieprawe dzieci rozwódek, żoń żołnierskich wyznania starozakonnego, nie były zaciągane do zwykłych spisów ludności podatkującej, ale uważane były za dzieci żołnierskie.

— N. CESARZ JMĆ, na przedstawienie Ministra Skarbu, raczył w dniu 14 Sierpnia NAJWYŻEJ rozkazać: wszelkie zagraniczne zabronione książki, któreby, dla jakichkolwiek przyczyn, nie były wywiezione lub wysłane na powrót za granicę z Cesarstwa lub Królestwa Polskiego, w ciągu przepisane terminu, mają być oddawane z Komór Celnych w pełne rozrządzenie CESARSKIEJ Publicznej Biblioteki, na zasadzie 128 artykułu Ustawy o Cenzurze.

— W № 64-m Tygodnika było umieszczone obwieszczenie o rozbiciu poczty w dniu 24 Lipca między stacyami Hadiłowicze i Merkułowicze w gubernii Mohylewskiej. Teraz, z gazety Gubernijalnej Kijowskiej bierzemy następny wyjątek raportu tamecznego Starszego Policmejstra o tymże przedmiocie:

«W dniu 22 Sierpnia został zatrzymany w Kijowie przez

Policją, na podejrzenie, w skutek okolnego zalecenia P. Naczelnika gubernii Kijowskiej, do Policyj ziemskich i miejskich, o rozbiciu poczty w powiecie Rohaczewskim gubernii Mohylewskiej między stacyami Hadiłowiczą i Merkułowiczą, niewiadomy człowiek, za to, że nie miał pasportu, u którego przy rewizji znaleziono w biletach kredytowych ośmset dziewięćdziesiąt sześć rubli, w tej liczbie jeden z biletów, na pięćdziesiąt rubli, z wytłoczonym czerwona farbą napisem: «Fałszywy,» oraz oblig od Radcy Stanu Annińskiego wydany na imię Jenerał-majora Friedrichs na 1000 rubli sr. Pomieniony człowiek nazwał się był zrazu Antonim, synem Jana Kuczewskim, później Antonim synem Adama Kołaczewskim i, jak sam wyznał, był jednym z tych, co rozbili pocztę w gubernii Mohylewskiej. Opowiedział przy tém, że resztę pieniędzy w biletach kredytowych zakopał w ziemię na lewym brzegu Dniepru; jakoż rzeczywiście znaleziono je tam zamknięte w rozmaitych naczyniach szklanych, jako, w dwóch zwyczajnych butelkach, jednej flaszki i jednej karafce, w ilości 21,124 rubli sr. Pieniądze te zostały przesłane na schowanie do Kijowskiej powiatowej kassy. 26 Sierpnia, prócz wspomnianych wyżej, znaleziono u niego jeszcze 68,305 rubli 47 kopiejek srebrem w biletach kredytowych. Wraz z pieniędzmi odkryto rozmaite rzeczy i dokumenta, a z tych ostatnich dało się widzieć, że pierwsze zeznanie przestępcy co do jego imienia, imienia ojca i nazwiska, były kłamliwe i że prawdziwe jego nazwanie jest: Jan, syn Franciszka Koczana.»

O CHOLERZE.

W Petersburgu, po 12 Września pozostawało chorych 40 — w ciągu doby zachorow. 2 — wyzdr. 2 — umarło 2 — po 13 Września pozostało chorych 38.

W ciągu doby zachor. 1 — wyzdr. 1 — umarło 0 — po 14 Września pozostało chorych 38.

W ciągu doby zachor. 3 — wyzd. 5 — umarło 3 —
po 15 Września pozostało chorych 33.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 8 (20) Września.

NAJJAŚNIEJSZY PAN, Ukazem NAJWYŻSZYM na dniu 3 (15) Sierpnia r. b. wydanym, raczył zniżyć odwołującej się do łaski Katarzynie Kowalskiej, za usiłowane dwukrotne zabójstwo swego męża, wyrokiem Sądu Kryminalnego gubernii Płockiej i Augustowskiej z dnia 24 Marca (5 Kwietnia) 1851, przez Sąd Appelacyjny Królestwa i przez X Departament Rządzącego Senatu potwierdzonym, na pozbawienie wszelkich praw i zesłanie do robót w zakładach fabrycznych przez czas nieograniczony skazanej, — karę robót ciężkich w zakładach fabrycznych, do lat 10.

— Wywiązując się z przyjętego na siebie zobowiązania, przybył nareszcie do Warszawy Inżynier John Head, dla wprowadzenia w ruch tyle oczekiwanych od Warszawian wodociągów. Od złożenia bowiem tylko maszyny zależy oczywiście tego tak ważnego dla miasta dzieła, które zawdzięczyć należy dobroczynnemu Rządowi. Widzieliśmy osobiście p. Head; jest to młody około 30 lat mający człowiek i zaraz po przybyciu swoim przystąpił niezwłocznie do składania machin. W czynności tej głównie pomagają mu tutejsi PP. Inżynierowie i Mechanicy. Wszystkie też roboty około wodociągów, w zupełności już ukończone zostały. Dwie sadzawki, wybrukowane jak najstaranniej i dwa filtry wyźwirowane, a położone wprost ulicy Karowej nad Wisłą, w bliskości budynku, w którym ma być ustawiona maszyna do zasilania Warszawy wodą za pomocą pary, godne są widzenia. Same kotły do pary, które umieszczone będą w tymże budynku nad Wisłą, zdumiewają wielkością. Co do sieci wodociągów, czyli rur podziemnych, takowe, jak to nieraz donosiliśmy, już w miejscach centralnych miasta zupełnie są pokończone. To samo można powiedzieć o wodotryskach i źródłach rozsianych po wszystkich częściach miasta. Oczekiwano zatem jedynie na złożenie maszyny do pompowania i parcia w górę Warszawy wody, i gdyby przybycie Inżyniera nastąpiło w miesiącu Marcu, już w chwili obecnej, to jest w miesiącu Wrześniu, cieszyłibyśmy się wodą wiślaną wśród miasta. Bezwątpienia nie omylim się, jeżeli zapowiemy czytelnikom naszym, iż święcone na Wielkanoc jajka w roku 1855 gotować będziemy w wodzie wiślanej czerpanej ze źródeł wzniesionych wśród miasta. Dodać tu należy, iż obie maszyny parowe, ustawiać się mające, zbudowane zostały podług systematu Kornwalijskiego, powszechnie używanego; są one z ruchem obrótowym, z działaniem pary przez rozszerzalność (a détente), tudzież z urządzeniem kotłów najwięcej teraz upowszechnioném. (z Kur. War.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

TURCYA.

Gazeta *Journal de Constantinople* potwierdza wiadomość o zerwaniu stosunków dyplomatycznych z Persją. 25 Sierpnia Minister turecki w Teheranie Achmet-Wefik-effendi przybył do Erzerum. Taż gazeta mówi, że Omer-pasza wcielił 15,000 baszi-buzuków do wojsk regularnych.

— Od 4 Września przeszło trzecia część kontyngensu tunetańskiego, który wynosi 6,000 ludzi, przybyła do Kon-

stantynopola, a reszta co dnia jest spodziewana. Wojska te będą posłane do Batum. Kontrybucya pieniężna Beya Tunisu wynosi 2,600,000 franków.

— W korespondencji z Warny, 4 Września, piszą: « Marszałek de St. Arnaud odpłynął ztąd na okręcie *Ville de Paris*, ciągniętym przez statek parowy *Napoleon*. Po wylądowaniu wojsk w Krymie, okręty składające wyprawę wróca do Warny, dla zabrania reszty wojsk i rezerw egypckich, tureckich, francuzkich i angielskich, które zbiórą się w tym porcie. Okręty żaglowe i parowe śrubowe nieprzestają przybywać tu z Anglii i Francji.»

— Nowiny z Warny dochodzą do 9 Września. Port tamiczny jest pusty. Chorzy żołnierze armii anglo-francuzkiej wywiezieni zostali do Konstantynopola. Bryg angielski *Concordia* przybył 9 Września do Warny i tegoż dnia odpłynął na wyspę Węzów, przy ujściu Dunaju, dla połączenia się z armadą. Wiezie on ośm baterij moździerzowych.

— Stosunki między Omerem-paszą i dowódcami wojsk austriackich nie zdają się być wolnemi od niejakich niesnasków. Wiadoma jest opozycya, okazana przez Serdara ogłoszeniu proklamacyi, wydanej od barona Hess do mieszkańców Wałachii. Nowe teraz, jak twierdzą, zaszło nieporozumienie. Pochodzi zaś ztąd, że Komisarz nadzwyczajny Porty w Xięztwach, Derwisz-pasza uorganizował i ustanowił Radę Administracyjną, nie czyniąc w swej proklamacyi o tém żadnej wzmianki o obecności wojsk austriackich. Owoż Austria nie chce, iżby ta obecność była traktowana jako fakt podrzędny lub przypadkowy, i pragnie wywierać słuszny wpływ na przyszłe Xięstw losy. Prawo to opiera na artykule 3 Konwencji zawartej między Portą i Austrią, podług którego dawny stan rzeczy powinien być przywrócony w Xięztwach za wspólném dwóch Mocarstw porozumieniem się. Ztąd Poseł Austriacki ma rozkaz upominać się o to prawo w każdym zdarzeniu.

— Podług listów z Bucharestu 2 Września, cholera też grasuje w tém mieście. W domach prywatnych umiera dziennie od 50 do 60 osób, a w szpitalach połowę tej ilości. W Dereszi, Kalugaren i Żurzewo epidemija też bardzo się wzmagą; w tej ostatniej miejscowości udzieliła się wojsku.

— Gazeta narodowa Berlińska donosi o przybyciu do Warny Izmaila-paszy; ma on tam uorganizować legiją cudzoziemską z wychodźców politycznych, którzy musieli opuścić Xięstwa. Z tą legiją, 14,000 baszi-auzuków i 2,000 artylerzystów Izmail odpłynie do Azji dla wzmocnienia tamicznej armii.

— Podług korespondencji z Wiednia 15 Września, lubo nie wcześniej jak 16 tego miesiąca, główny korpus austriacki miał wejść do Mołdawii przez wąwozy Tolgyes, Ojlosz i Tömös, mimo to wszakże dwie dywizye ułanów zostały wysłane na przód dla zajęcia jak najspieszniej fortecy Galatz i Brailow, i uprzedzenia Turków, którzy zdają się sami chcieć zająć te punkta, ważne pod dwojakim względem: strategicznym i handlowym.

Marsylja, 18 Września. (Przez telegraf.) Przybył tu statek pocztowy, który odpłynął 10 Września ze Sztambułu. Nie przywiózł on jeszcze żadnej wiadomości z wyprawy. Ogłoszony został Hatti-szeryf, z mocą powstający przeciw przedajności urzędników: tymże aktem, dla lepszego wykonania tanzimatu, zostaje ustanowiony osobny Komitet, złożony z pięciu muzułmanów, czterech greków i ormianów, trzech katolików i jednego izraelity. Komitet ten ma czuwać nad wykonaniem Konstytucyi nadanej w Gulhańe.

(P. P.)

GRECYA.

Monitor francuzki ogłasza następną depezę telegraficzną z Aten, 8 Września: «Epidemija zupełnie ustała w Pirei. Kwarantana zdjęta. Dwa tysiące wojska francuzkiego przechodzą na kwatery do Aten.»

(P. P.)

HISZPANIJA.

Piszą z Paryża do gazety Augsburskiej, 10 Września: «W korespondencyach z Madrytu z dnia 5 Września, sami nawet stronnicy Espartero dalecy są od przedstawiania w świetnych barwach zwycięstwa odniesionego przez Rząd w dniu 28 Sierpnia i położenie tegoż Rządu nie zdaje się im zbyt bezpiecznym. W tym przesileniu tyle było dobrego, że partya ultra-demokratyczna zrzuciła maskę. Margr. d'Albaida (Orense), który nie jest uwięziony, głośno oświadcza, że celem jego jest założenie rzeczywospolitej iberyjskiej federacyjnej. Dla dopięcia tego celu zwolennicy jego czynnie pracują nad niższymi klassami; wszędzie starają się zgromadzić broń i amunicyę. W takim położeniu stolica nie jest spokojna, a tym mniej jeszcze prowincye. Wyjazd Królowej Matki wielkie w massach sprawił poruszenie. W Badajoz, Walencyi, Barcelonie i nawet w Salamance usposobienie powszechne jest wielce Rządowi nieprzychylnie i dla tego tylko trzymają się tam spokojnie, że Madryt jeszcze nie wybuchnął. Rząd, który, temu tydzień, miano za tak mocno ustalony, chwije się wyraźnie. Kto mógłby myśleć, że po tak krótkim przeciągu czasu, zjawią się na murach stolicy tysiące kartek, obwieszczających godło: «Precz z Rządem!»

— Dzienniki i listy z Madrytu z dnia 13 i 14 Września zawierają następujące nowiny:

Rozmaici generałowie i oficerowie odebrali rozkaz wyjechania z Madrytu na mieszkanie poza granicami nowej i starej Kastylii i Nawary. Między nimi wymieniają pułkownika Pita, adiutanta generała Prim i pułkownika Rosell.

Niektóre junty rozwiązując się, ogłosiły swe protestacye. Junta Saragosska w tym zdarzeniu zapowiedziała, że się zbierze na sessyą nadzwyczajną 8 Listopada. To znaczy, że, w chwili zebrania się Kortezów, pragnie ona czuwać nad kierunkiem jaki dany będzie rewolucyi hiszpańskiej i nad czynnościami wybranych ludu. To jawne oświadczenie nieufności rokuje nowe na przyszłość zwikłania.

Hrabia Almeida de Saldanha i portugalski publicysta Vasconcelos w tych dniach opuścili Madryt. Jest to ostateczne

pożegnanie nadziei połączenia całego półwyspu pod berłem Dom Pedra V. Ten projekt został całkiem uroniony i nie zeń nie pozostało, prócz odrobiny śmieszności.

— Wypadki w Aranjuez były zbyt przesadzone w opowiadaniach. Było to bardzo nikczemne usiłowanie kilku mal-kontentów bez których żaden przewrót obejść się nie może.

— Piszą w *Epoca*: «Wiemy doskonale, że dalekiem jest od myśli i chęci Królowej Maryi Krystyny zamieszkać w bliskości granic Hiszpanii. Po połączeniu się ze swą Rodziną w Paryżu, Xiężna Rianzarés uda się do Szwajcaryi.»

— Piszą z Paryża, 18 Września, do gazety Belgijskiej: «Podług ostatnich listów z Madrytu, pensye Królowej i osób Rodziny znacznie będą zmniejszone. Ten środek był koniecznym w obec stanu finansów krajowych.»

— Niemasz już wątpliwości że cholera jest w Madrycie. Wszakże, dla nieprzestraszania ludności, władze nie używają dotąd technicznego wyrazu, nazywając panującą chorobę, która niemało już zabrała ofiar, kurczami żółciowemi.

Od wczora (13 Września) Minister Wojny O'Donnell jest w łóżku; pierwsze symptomata choleryczne dotknęły go w chwili kiedy wyjeżdżał na Radę Ministrów.

— Jenerał Narvaez, przybywszy 9 Września do Malagi, tegoż dnia odpłynął do Marsylii.

— Gazety Paryskie ogłaszają następną depezę telegraficzną:

Madryt, 16 Września. Gazeta urzędowa ogłosi jutro mianowanie jenerała Zabala Kapitanem jeneralnym Kastylii a jenerała San Miguel, inspektorem jazdy.

«Jenerałowie Lersundi i Turron przybyli do Madrytu.

«Policya zrewidowała hotel, gdzie sądzono że się ukrywa Poseł Stanów Zjednoczonych P. Soule.» (G. P.)

ANGLIJA.

LONDYN, 16 Września. Dekret Królowej Jmci, ogłoszony w gazecie urzędowej, nakazuje po wszystkich kościołach trzech połączonych Królestw nabożeństwo dziękczynne, z powodu obfitego tegorocznego urodzaju.

— Poseł przy Związku Szwajcarskim, P. Ch. Murray mianowany został na takąż posadę w Persyi.

— *Times* z dnia wczorajszego donosi, że w City mówiono o prawdopodobieństwie zawarcia przez Francją nowej pożyczki od 16 milionów funtów sterlingów, (400 milionów franków).

— Donoszą z Hong-Kong z dnia 22 Lipca, że anarchija w tym mieście i piraterya na wybrzeżach coraz się wzmagają. Rozbojnicy atakują okręty europejskie na morzu, i zabijają nadmorskich mieszkańców. Krozery francuzkie, portugalskie i amerykańskie wspólnymi siłami ścigają piratów aż w miejscach ich schronienia.

Londyn, 18 Września. Zapewniają że P. Buchanan, Poseł Stanów Zjednoczonych w Londynie, opuści to stanowisko w skutek nieporozumienia z Ministrem Spraw Zagranicznych lordem Clarendon z powodu zbombardowania przez amery-

kanów miasta Greytown (San Juan de Nicaragua). Twierdzą że P. Buchanan zaprzecza Anglii prawa protektoratu nad krajem Mosquitos, za którym właśnie lord Clarendon najmocniej obstaje.

— Młody Xiążę Wallii, Następca tronu Angielskiego, wędruje wprzód do służby morskiej w stopniu lejtnanta na okręcie *Royal Albert*. (J. de S.-P.)

FRANCYA.

PARYŻ, 19 Września. Monitor dzisiejszy donosi, że Cesarz Napoleon, (który w przeszłą Sobotę był tu przybył), odjechał wczora do Bordeaux na spotkanie Cesarzowej.

— Donoszą przez telegraf, że 17 b. m. wszedł na rzekę Gironde, okręt *Newton*, wiozący Królowę Maryą-Krystynę Hiszpańską.

— Piszą w gazecie Kolońskiej: «Dowiadujemy się z wiarogodnego źródła, że Poseł Francuzki w Berlinie baron Montier będzie tam zastąpiony przez P. Ferdynanda Barrot. — Od niejakiego czasu legitymiści i fuzyoniści, (stronnicy skojarzenia się dwóch gałęzi domu Burbonów), w wielkim są ruchu. Wielu najznakomitszych członków tego stronnictwa świeżo jeździli składać swe hołdy hrabi de Chambord a za powrotem do Francji, poruszyli wszystkich sprężyn dla ożywienia entuzjazmu zwolenników tego Xięcia. Bardzo czynna propaganda szerzona była przez lato po wszech na rzecz prawego Króla, w której korzystano zarazem z drożyzny zboża, cholery i wojny. Rząd Cesarski, dobrze świadomy tych machinacyj, chętnie by się wdał dla ich poskromienia, ale legitymiści są tak ostrożni, że nie dają nigdy powodu do prawnych poszukiwań.

— Gazeta Augsburska, podług swoich korespondencyj z Paryża, 9 Września, daje następne szczegóły o Radzie wojennej, która odbyła się w Turcyi przed odpłynieniem wyprawy Krymskiej. Marszałek de Saint Arnaud i lord Raglan sami tylko nalegali na uskutecznienie tego przedsięwzięcia niezwłocznie, zaś admirał Hamelin, wręcz przeciw niemu się oświadczył. Admirał Dundas, Xiążę Napoleon, Xiążę Cambridge czynili mocne zarzuty, ale nakoniec poddali się zdaniu dowódców wojsk lądowych. Mówią nawet, że admirał Hamelin nalegał o zapisanie swej protestacyi do protokołu, składając tym sposobem z siebie wszelką odpowiedzialność, tak mocno był przekonany o niepodobieństwie powodzenia wyprawy.

— Wyniesienie jenerała Baraguey d'Hilliers na godność Marszałka powiększa powszechne nieukontentowanie z bezskuteczności kampanii odbytej na Bałtyku; wszyscy znajdują, że nagroda jest za wielką na tak małą zasługę i łaskę Marszałkowską jemu nadaną uważają raczej jako wynagrodzenie za odwołanie go z Konstantynopola, gdzie musiał ustąpić placu lordowi Stratford-Redcliffe.

— Podług Nowej Gazety Pruskiej, w Stanach Papieżkich francuzi werbują ochotników do Legii cudzoziemskiej. W samej tylko Bolonii zwerbowano 200 ludzi, których odesłano do Marsylii.

— Gazety Bruxelskie i jedna korespondencyja z Paryża z dnia 16 Września, mówią o maszynie piekielnej, którą jakoby odkryto w okolicach Lille na drodze żelaznej i która miała wybuchnąć w czasie przejazdu pociągu, wiozącego Ludwika Napoleona.

— Przybył do Bayonny z Hiszpanii jenerał-porucznik Cordova, były Minister Wojny Gabinetu Hiszpańskiego.

— Na Giełdzie 19 Września 4½ procentowe 98 franków 10 cent. — 3 procentowe 74 franki 70 centimów.

Paryż, 21 Września. (Przez telegraf.) Monitor dzisiejszy ogłasza, nie zaręczając za jej pewność, depeszę z Wiednia, z dnia 20 b. m. zawierającą nowiny ze Stambułu, 16 Września, mianowicie, iż wyprawa anglo-francuzka w 58,000 ludzi wylądowała w Eupatoryi i że transporta, które ją wysadziły, wróciły do Warny, dla zabrania nowych sił.

— Cesarz i Cesarzowa wrócili do Paryża.

— Po 20 b. m. wielka część wojsk wyprawy Bałtyckiej wróciła do Cherbourg i tam wylądowała.

— Piszą z Paryża, 17 Września do gazety *Indépendance Belge*: «Fakt maszyny piekielnej, urządzonej na jednym z rozgałęzień drogi żelaznej północnej, okazuje się niewątpliwym, wszakże braknie mi szczegółów. Cóżkolwiek bądź, zapewniają, że ustawienie maszyny dowodzi znajomości nauki; Cesarz przypadkiem tylko uniknął wybuchu, przez to, że udał się inną drogą zamiast tej, która zdawała się mu z planu podróży wypadać. Jakoż, na przyszłość wycieczki zamierzone przez Cesarza będą dla publiczności tajemnicą.

«W skutek tego faktu dokonane zostały mnogie poszukiwania w mieszkaniach rozmaitych osób w Lille, Tourcoing i w otaczających miastach.

«Sprawa karbonarów ukończyła się wczora w Policji poprawczej skazaniem na kary wszystkich oskarżonych. Na wezwanie Ministra Spraw Wewnętrznych gazety zamilczały zupełnie o samym przewodzie sprawy i nie wspomniały o wyroku.»

— Podług gazety *Phare de la Manche*, 14 Września, cały korpus wyprawy Bałtyckiej przepędzi zimę w Cherbourg i rozmaitych miejscowościach Departamentu de la Manche. Rozkazy są wydane, iżby 55,000 tej dywizyi umieszczone były w fortecy i zależących od niej zakładach. Wojska te będą stały w porcie wojennym, w mieście i po fortach. Reszta dywizyi, 11,500 ludzi rozmieszczona będzie po postach wojennych i miastach Departamentu, gdzie załoga Cherbourg'ska, zwykle miewa swoje oddziały, jako la Hogue, Valognes, Carentan, Saint Lô, Coutances, Mont St. Michel.

— Monitor zawiera Dekret, mianujący Pana de la Guéronnière, Redaktora gazet *Constitutionnel* i *Pays*, Radcą Stanu Nadzwyczajnym.

— Na Giełdzie 20 Września: 4½ procentowe 98 franków 65 cent. — 3 procentowe 74 franki 85 centimów.

(J. de S.-P.)

NIEMCY.

PRUSSY. Piszą w *Indépendance Belge*:

«Nasz korespondent Wiedeński donosi nam za rzecz pewną, że hrabia Arnim, Minister Pruski przy Dworze Austriackim, wręczył temi dniami Ministrowi Spraw Zagranicznych Austriackiemu, hrabi de Buol, notę w której Rząd Pruski wręcz oświadcza, że trwa w postanowieniu zachowania niezachwianej neutralności w kwestyi Wschodniej.»

BAWARYA. Portfel wydziału Sprawiedliwości, wakujący od usunięcia się Pana Kleinschrod, został powierzony przez Króla Jmci Panu Ringelmann, przedtém Ministrowi Wyznań i Oświecenia.

(G. P.)

SZWECYA i NORWEGIJA.

STOCKHOLM, 11 Września. Kontr-admirał Virgin Stelle, Minister tymczasowy Szwedzki w Londynie, został na własną prośbę odwołany, a na tę posadę ostatecznie mianowany baron de Hochschild, dotychczasowy Poseł w Berlinie.

— W korespondencji gazety Belgijskiej, z Hamburga, 15 Września, czytamy:

«Sejm Norweskki został zamknięty 8 Września; według brzmienia Konstytucyi, nowe mają się odbyć wybory. Na ostatnich posiedzeniach zajęcia deputowanych Norweskich przeciw Szwecyi burzliwie się objawiło. Chcianooby wydrzeć Koronie tę małą cząstkę powagi, której używa jeszcze w kraju, jako Władza wykonawcza. Pozostawiono w zawieszeniu niemało projektów prawa, poczętych w duchu demokratycznym a przeto popularnych, pochodzących z inicjatywy samego Sejmu, na ogłoszenie których wszakże, sankcya Królewska w ciągu obecnej sessyi nie mogła być wyjednana.

«Korwetta wojenna francuzka *l'Expéditive*, wracając ze swej kroazerki po morzu Białém, zawinęła do portu Bergen, z kąd miała odpłynąć na morze Bałtyckie, dla połączenia się z kilku jeszcze pozostałemi na tém morzu okrętami.

«16 Września (z tejże korespondencji.) Rząd Szwedzki nie zaniedbuje dla uzupełnienia uzbrojeń we wszystkich szczegółach i nowe summy, jedynie przeznaczone na utrzymanie neutralności, będą od Sejmu zażądane, który nie udzieliłby ich na żaden inny przedmiot. Od samego początku obecnego przesilenia, uważano w Szwecyi, że Rząd i Sejm zawsze byli z sobą w zgodzie, ilekroć szło o utrzymanie i ustalenie systematu neutralności zbrojnej, w obec wojujących Mocarstw.

«Rozmaite flotyle szalup kanonjerskich Szwedzkich, których wyborne urządzenie jest znane powszechnie i które stanowią wielką jej siłę na morzu, odebrały świeżo od Rządu rozkaz zebrania się w Stockholmie i w porcie wojennym Maxholmie, w bliskości stolicy. Rząd, nakazując ten środek ostrożności, chce być gotowym do działania we wszelkiem zdarzeniu, jeżeliby cokolwiek mogło wyniknąć jeszcze, przed końcem tegorocznej kampanii na Bałtyku.

«Król zwołał na 14 b. m. Komitet tajny spraw zagra-

nicznych, złożony z wybranych członków czterech Izb Parlamentu. Wnoszą w Stockholmie, że ważne przedmioty będą temu Komitetowi objawione, tyżące się mianowicie rozmaitych negocyacyj dyplomatycznych, w które był wdany Rząd Szwedzki od czasu rozpoczęcia wojny, już z Rosyją, już z Mocarstwami Zachodnimi. Sądzą też, że gdy fundusze udzielone w Kwietniu bież. roku przez Sejm, na rzecz uzbrojenia sił lądowych i morskich, są już wyczerpane, Rząd, po przedstawieniu obrazu położenia finansowego i politycznego kraju, będzie korzystał ze zręczności dla zażądania nowych summ od reprezentacyi narodowej, z obawy znalezienia się w niedostatku środków.

«Odebrano w Stockholmie wiadomość o całkowitem opuszczeniu wysp Aland przez wojska francuzkie.»

(J. de S.-P.)

WŁOCHY.

Korespondencya z Florencyi do Nowej Gazety Pruskiej kreśli najsmutniejszy obraz miasta Messyny w skutek wybuchnienia tam cholery, przyniesionej przez wojska przybyłe z Neapolu, stosownie do przyjętego systematu zmian kwaterunkowych. Piątego dnia po zjawieniu się epidemii, liczono już w Messynie 600 umarłych osób wszelkich klass. Władze, lekarze, aptekarze, słowem, kto tylko mógł, uciekł z miasta i w kilka godzin potém nastąpiła zupełna anarchija, pospólstwo wylało się na rabunek, morderstwo i podpalanie. Nikt nie myśli o grzebaniu umarłych; trupy wyrzucane przez okna walają się po ulicach. Żywność przysyłana jest z Neapolu, bowiem wszystkie rynki są puste i wszystkie sklepy pozamykane.

— Taż gazeta Pruska twierdzi, że odebrała pewną wiadomość, iż Rząd Stanów Zjednoczonych kupił Xięstwo Monaco i zamierza założyć tam stacyą morską. W tej chwili, jak wiadomo, mały ten kraj jest w posiadaniu Sardynii i gazeta Pruska sądzi, że Stanom Zjednoczonym nie łatwo będzie objąć w posiadanie nowonabytą własność, położoną nad morzem, które Ludwik Napoleon nazwał «francuzkiem jeziorem» i nadto tak blisko sąsiadującą z Malta.

Gazeta *Zeit* powtarzając wiadomość o tém nabyciu Xięstwa Monaco przez Stany Zjednoczone, dodaje, że zajęcie w posiadanie ma być dokonane przez Xięcia Grimaldi, przy pomocy dwóch statków parowych amerykańskich.

Medyolan, 10 Września. W Romanii na nieszczęście niezadarmo zdarzają się temi czasy morderstwa polityczne. Ostatnimi dniami w Forli, naczelny inżynjer prowincyi został pchnięty sztyłem na bardzo uczęszczanej ulicy, podczas kiedy szedł między dwoma swemi przyjaciółmi. Umarł nagle jutrz, zostawując wdowę i małe dzieci.

(G. P.)

BELGIJA.

BRUXELLA, 9 Września. Monitor Belgijski następnie dziś donosi o ukonczeniu się przesilenia Gabinetowego: «Król Jmć prezydował w przeszłą Niedzielę na Radzie Ministrów. W skutek tego zgromadzenia Ministrowie zgodzili się cofnąć swoje prośby o dymissyą.

«Izby będą zwołane w połowie Października.»

Monitor dodaje:

«Król Jmć wyjechał wczora do Lombardyi.»

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

PARYŻ, 21 Września. Cholera, można powiedzieć, całkiem opuściła Paryż, biuletyn 17 b. m. zawierał już tylko trzy nowe przypadki; nazajutrz było ich 8, ale to w skutek poprzedzającej niedzieli, która jest dniem niewstrzeżliwych uciech ludu. We czterech okręgach Paryża od tygodnia nikt nie zachorował. Wiadomości z Departamentów są również pomyslnie; epidemija jest wszędzie na schyłku. Podług *Union Medicale* w całej Francyi, po 14. Września, umarło 82,050 osób.

— Nowa gazeta Pruska, podług swych korespondencyj, zaprzecza twierdzeniu *Monitora*, jakoby Cesarz za przybyciem swoim do Paryża 16 b. m. był przyjęty z największym zapalem. Owszem, naoczni świadkowie twierdzą, że publiczność w tym razie okazała doskonałą obojętność.

— Monitor Algerski ogłasza imiona 314 zesłańców z roku 1852 i 7 zesłańców z Czerwca 1848, którzy zupełne lub częściowe pozyskali ulaskawienie. Między pierwszymi jest imię P. Trouvé Chanvel, byłego Ministra Skarbu, któremu całkowicie darowana kara, wyrzeczona przez Komisją Departamentu de la Sarthe.

— Monitor Powszechny dzisiejszy ogłasza następną depeszę telegraficzną z Madrytu, z dnia 18 Września:

«Od wczora Królowa przeniosła się na mieszkanie do Prado.

«Junty Corogne'i, Orense i Lngo zostały rozwiązane.

«Doskonała spokojność panuje w Madrycie.»

— Hrabia de San-Luis, (Sartorius), ex-Prezes Gabinetu Hiszpańskiego, przybył do Paryża.

— Na Giełdzie dzisiejszej: 4½ proc. 98 fr. 25 cent. — 3 procent. 73 fr. 20 cent.

LONDYN, 19 Września. Podług *Times* następnne okręty ekwipują się w Portsmouth i są gotowe do wyjścia na morze: *Saint Vincent* 101 dział; *Powertfal* 84; *Colossus* 81 dział, siła 400 koni; *Dauntless* 33 dział 580 koni; *Curacao* 31, 35 koni; *Termagant* 24, 400 koni; *Malacca* 17, 200 koni; *Hornet* 14, 100 koni; *Harier* 14, 100 koni; *Falcon* 13, 100 koni; *Ariel* 14, 60 koni; *Swallow* 8, 60 koni; *Sealark* 8, *Rolla* 8, *Sphinx* 6, po 280 koni; *Centaur* 550 koni; *Polyphemus* 6, 200 koni; *Oberon* 4, 260 koni; *Myrmidon* 3, 150 koni.

— Na Giełdzie 21 Września, (tel.) Konsolidy 95½.—Rosyjskiej 5 proc. 99.—4½ proc. 88½.

TURCYA. Depesza telegraficzna z Warny, z 9 Września, ogłoszona przez *Presse* Wiedeńską, pisze: «Między 18 i 20

b. m. czekane tu będą okręty przewozowe wyprawy Krymskiej; przyjdą one zabrać wojska posiłkowe, które tu od 8 Września, przybywają w wielkiej liczbie z Konstantynopola, Szumli i Andrinopola. Bryg angielski *Concordia*, z 8 bateriami moździerzowymi, odpłynął ztąd śpiesznie do Krymu.

HISZPANJA. Dekretem Królewskim z dnia 11 Września uchylony zostaje Dekret 3 Maja b. r. którym w klasztorze San Lorenzo de Escorial, usadowione było zgromadzenie zakonne reguły świętego Hieronima. W skutek tego pomienione zgromadzenie zostaje rozwiązane i zniesione, stosownie do obowiązującego prawa, uchwalonego w dniu 22, a zatwierdzonego w dniu 29 Lipca 1837 roku. Intendent Domu i Dóbr Królowej zarządzi czasowe środki ku utrzymaniu i zachowaniu samego monumentu.

WIEDŃ, 18 Września. Arcyksiężna Marya Dorothea jest niebezpiecznie chora na gorączkę tyfoidalną. Ostatni biuletyn, datowany z Zamku Weilbourg, 16 Września, donosi, że J. C. Wysokość przyjęła Sakramenta śś.

— Hrabia i Hrabina de Chambord, którzy pojechali do Ebenzweier dla odwiedzenia Arcyksięcia Maxymiljana d'Este, pozostaną tam do końca Września. JJ. KK. WW. zamierzają przepędzić ziwę w Pradze.

BERLIN. W dniu 14 Września, baron Alexander Humboldt obchodził ośmdziesiątą piątą rocznicę swoich urodzin.

HAGA. Sessya Stanów Niderlandzkich została otwarta osobście przez Króla Jmć w dniu 18 Września. Mowa Królewska prawie wyłącznie traktuje o ulepszeniach, jakie już dokonane zostały wewnątrz kraju i jakie jeszcze są do dopełnienia. Co do kwestyi zewnętrznej, pomimo zwikłań europejskich, Król Jmć nie przestaje zostawać w stosunkach przyjaźnych ze wszystkimi Mocarstwami i spodziewa się nadal utrzymać zachowaną dotąd ścisłą neutralność.

WŁOCHY. Wiadomości o epidemii w Sycylii są nieco pomyslniejsze. Od 28 Sierpnia po 2 Września umarło w Palermo tylko 785 osób, kiedy przedtém umierało po 500 na dzień. W Messynie umarło dotąd 13,000 i epidemija niezdaje się jeszcze folgować. Ta okropna śmiertelność jest głównie skutkiem zupełnego braku zaradczych i lekarskich środków. Większa część mieszkańców opuściła miasto, niemasz ani lekarzy ani aptek. Do grzebania trupów musiano użyć 20 skazanych na galery, którym za to darowano karę. — W Genui od 15 Września cholera ustała.

AMERYKA. W Southampton odebrano pocztę z wysp Antylskich; między innymi piszą z Jamaiki z dnia 26 Sierpnia, że fregata Stanów Zjednoczonych *Columbia*, z dwoma innymi okrętami przybyła do San-Domingo i domaga się ustąpienia portu Samana i przyległego territorium. Na *Columbia* był jeden z jenerałów amerykańskich. Natychmiast po oświadczeniu takiego żądania Konsulowie francuzki i angielski wyprawili gońców do Port au Prince.

(J. de S.-P.)